

NEMECIS

Σεπτέμβριος 2000 - Τεύχος 9

Έκδοτης-Διευθυντής

Λιάνα Κανέλλη
ήλ. ταχ.: lkaneli@necismag.com

Διευθυντής Σύνταξης

Βασιλής Σταύρακος

Άρχειντάκτης

Είρηνη Λαλάκη

Βοθός άρχειντάκτη

Ρίτσα Βασιλάκου

Συντονισμός Ύλης - Διόρθωση

Αντιστασία Φωτοπούλου

Επιχειρηματικό - Σύμβουλος Έπικοινωνίας

Κατερίνα Σιώμου

Υπεύθυνος Δημοσίων Σχέσεων

Χρήστος Λαμπράκος

Δημιουργικό

Σχεδιασμός: Νατάσσα Θεοδοσοπούλου, Βοηθός: Παναγιώτης Κουρεμένος,
Υπεύθυνος επεξεργασίας εικόνων: Γιώργος Λεούσης

Άνταποκρίσεις-Διεθνή

Ουάσιγκτον: Λάμπρος Παπαντωνίου, Βρυξέλλες: Κώστας Κυδιωνιάτης,
Ρώμη: Δημήτρης Δεληολάνης, Γερμανία: Ήλιος Ήλιοπουλος,
Γαλλία: Παναγιώτης Γρηγορίου

Έρευνες

Πέτρος Κασσιμάτης

Λογογραφία - Όμοιορικά

Γ. Ν. Μπαχάς

Υπεύθυνος γλωσσικών θεμάτων

Νικόλαος Γ. Βασιλάκος (ήλ. ταχ.: nvasilak@necismag.com)

Σκίτσα: Στάθης

Φωτογραφίες: EUROKINISSI, Σπύρος Δεληβαριάς, Studio ADA,
Μαρίννα Δουκάκου

Συνεργάτες 9ου τεύχους

Τ. Μαράτος, Τ. Κασσιανή, Τ. Παπαδόπουλος, Μ. Πίνι,
Θ. Άγουρίδου, Χ.Σ. Πολυχρονιάδης, Θ. Δέδε,
Γ. Παπαδόπουλος-Εύα, Κρούσης, Μιχ. Ζευγούλας, Π. Δημητρολόπουλος,
Μ. Τσακωνιάτης, Εύα Γεωργιοπούλου, Δ. Κολοτούρος,
Φ. Αόσμ, Ν. Μεγάλος, Μ. Κακλαμάνος,
Π. Χριστόπουλος (ήλ. ταχ.: pchristo@necismag.com),
Άρχ. Καλλιότροτος Οικονόμου, Δ. Νίκου, Στ. Στεργίου

Φωτοστοιχειοθεσία

Άντιγόνη Παπαδοπούλου

Άρχειο - Διεκπεραίωση

Θανάσης Γκούβας, Μιχάλης Πλεμένος, Χρήστος Κωτσιάβρας
Μοντάζ, Έκτύπωση, Βιβλιοδεξιά, Συνασκευασία: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.,
Λεύκης 134, Κρυονέρι, ☎ 6297636

Υπεύθυνοι Παραγωγής: Νικόλαος Κοντογιάννης
Διαχωρισμοί: Nota Pre-Press Services, Ίπποκρήνης 15 - Αθήνα.

Διεύθυνση γραφείων

ΑΔΡΑΣΤΕΙΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε. Πιπιάδου 32, Τ.Κ. 106 73, Κολωνάκι,
☎ 3648003-5, fax: 3648006.

Ίστοσελίδα: www.necismag.com και www.eexi.gr/~necicis

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: adrasteia@necismag.com

Άπληγανέται ή αναδημοσίευση κειμένων του περιοδικού
χωρίς την έγκριση του εκδότη.

Έτήσιες Συνδρομές: Ξεωτερικού: 17.000 δρχ., Ξεωτερικοί: 85\$,
Δημ. Υπηρεσίες - Όργανοισμοί - Τράπεζες: 30.000 δρχ.,
Σπουδαστές - Μαθητές: 14.000 δρχ.

Διακίνηση: ΑΡΙΤΟΣ Α.Ε.

Υπεύθυνος κυκλοφορίας: Κωνσταντίνος Κοΐνης

Περιεχόμενα

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

- ❖ Έκ του σύγγεγμς: (σελ. 6)
- ❖ Ντοκουμέντο - FIR, ΤΡΟΜΟ 17Ν και οικονομία στή μέγγενν
τής Κομισιόν: (σελ. 8)
- ❖ Ντοκουμέντο: Οί Τούρκοι θέλουν όλη τήν Κύπρο:
π. Κασσιμάτης (σελ. 18)
- ❖ Νέοι Βουλευτές - Εύρ. Στυλιανίδης: (σελ. 30)

ΤΟΥΡΚΙΑ

- ❖ Άπό τήν Κερκόπορτα: (σελ. 22)
- ❖ Ό Άθηνναγόρας και τά Σεπτεμβριανά: (σελ. 40)

ΔΙΕΘΝΗ

- ❖ Μέση Άνατολή: Τό τραγοúδι τής εϊρήνης δέν τελείωσε ποτέ:
θ. Άγουρίδου (σελ. 46)
- ❖ Άγκάθι για τής ΗΠΑ ό σχέσεις Ρωσίας - Κίνας: θ. Άγουρίδου (σελ. 50)

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

- ❖ Παγκοσμιοποίηση - Τό άθλιο πρόσωπο τού ιμπεριαλισμοú:
Scott Marschal (σελ. 67)
- ❖ Σεπτέμβριος '22 - Ό τραγικός έπίλογος τού Μικρασιατικού πολέμου:
π. Γρηγορίου (σελ. 34)
- ❖ Άρμενία: 'Ι. Κασσιανή (σελ. 52)
- ❖ Στήν έποχή τής ταιγαροαγόρευσης: Τ. Μαράτος (σελ. 56)
- ❖ Όμοιορικά - Χίλια μύρια κύματα μακριά τó Άϊβαλι:
'Ι. Παπαδόπουλος (σελ. 60)
- ❖ ΠΟΕ - Υγεία και Περιβάλλον στά χέρια τού Έμποριο:
π. Δημητρολόπουλος (σελ. 90)
- ❖ ΕΡΤ: Ό γίγαντας πού έγινε νάνος: (σελ. 100)

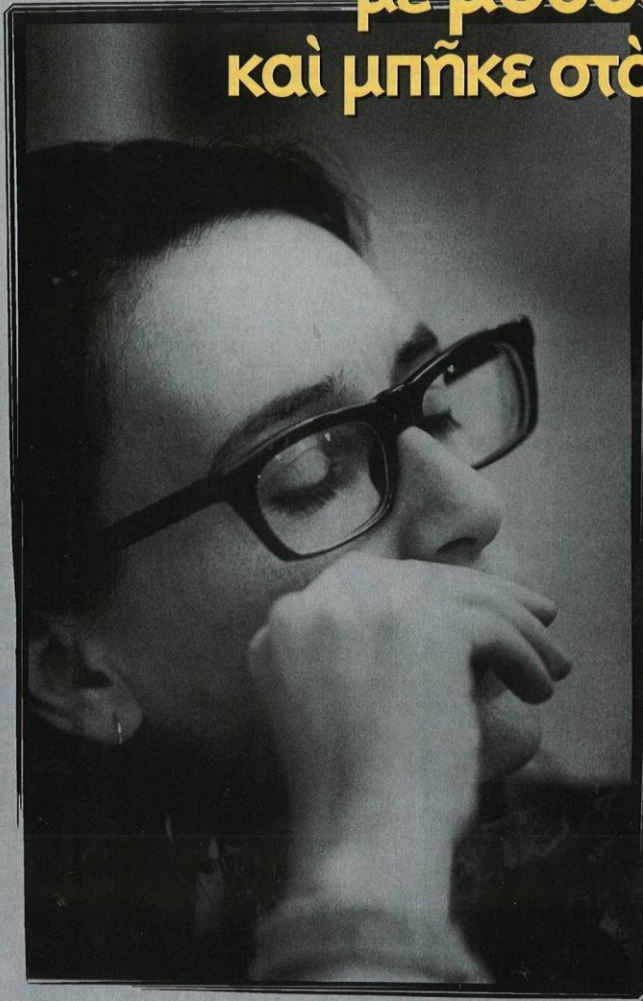
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

- ❖ Μητροπολίτης Θηβών και Λεβαδείας Ίερώνυμος (σελ. 26)
- ❖ Λίνα Νικολακοπούλου (σελ. 84)
- ❖ Γιώργος Τσεμπερόπουλος (σελ. 112)
- ❖ Καριοφύλλης Δοϊτσίδης (σελ. 120)

ΣΤΗΛΕΣ

- Οί καλοί λογαριαμοί (σελ. 92), Έπιχειρήματα (σελ. 94), Κι άν είμαι
ρόκ (σελ. 96), Άκρως φοιτητικών (σελ. 98), Γεύσεις (σελ. 102), Μίμπος
πράξεως (σελ. 104), 7η τέχνη (σελ. 110), Άκούτε και σημειώνετε (σελ.
118), Πάμε Μέγαρο (σελ. 128), Άναγνώσεις (σελ. 130), Έκθεσις τίτλων
(σελ. 132), Ό... όδηγητής (σελ. 134), Παράθυρο στό Ίντερνετ (σελ.
136), Τά παιδιά γλώτταν παΐζει (σελ. 138), Μυθοδρόμιο (σελ. 140), Έπι-
ταγές γνώμης (σελ. 142)

“Η ψυχή παραπλανήθηκε μέ μουσική και μπήκε στο σώμα”

Είναι σύγχρονη μάγισσα. Άπ' αυτές που τα λόγια τους σκορπάνε λάγνες, με βάθος και σημασία ματιές - θανάσιμο άμαρτημα για τους... κολυμβητές των ρηκών- και γπεύουν την ψυχή. Κρατάει παρέα σε λέξεις απόμακρες και νοήματα εξόριστα. Τα καλεί στον δικό της μυστικό δείπνο, απαλλαγμένη από τον φόβο μήπως κάποιο απ' αυτά σκωθεί και τη φιλήσει, με τὸ παράλογα γλυκό φιλή της προδοσίας. Τολμάει και δὲν προδίδεται. Φτάνει στον τόπο τῆς ἐξορίας τους, ἀνάβει τσιγάρο, φουμάρει τὸν "ἄλλο" τρόπο τοῦ γίγνεσθαι καὶ τὸν ταξιθεύει σὰν μέλισσα -ἄλλοτε πικρῆς, ἄλλοτε γλυκιᾶς γύρης- ἐντός μας. Ἀνοίξτε τὴν πύλη τῆς ψυχῆς σας, γιὰ νὰ ὑποδεχθεῖτε τὴ δημιουργὸ
Λίνα Νικολακοπούλου.

➤ **Είναι, κατά την κρίση σας, κατανοητή και αισθητή αυτή ή διαφορετική ύγρασία από τον αναγνώστη;**

Με μία πρώτη ματιά, όχι. Και μ' εύχαριστεί να μην υπάρχει αυτή ή κάθετη διαφορά. Οί ποιητές υπερβαίνουν τὰ φύλα. Τὴν ὥρα τῆς ἔμπνευσης εἶναι ἐναρμονισμένα ὄργανα μετὰ τὴν ἄλλη διάσταση τῆς ἀλήθειας ἢ τῆς οὐσίας τῶν πραγμάτων, ἢ ὅποια ὑπηρετεῖ νόμους ἁρμονίας, κι ἐκεῖνο πού θὰ φέρουν ὡς μήνυμα εἶναι ἅγιο. Ἡ διαφορά θὰ μπορούσε νὰ ἐντοπίζεται στὸ πῶς χορεύει ἓνα γυναικεῖο καὶ ἓνα ἀνδρικό σῶμα.

➤ **Αισθάνεστε ὅτι κομίζετε κάτι ἀπὸ τὴν προσέγγισή σας μετὰ τὰ δημιουργήματα τῆς γυναικείας ἔμπνευσης;**

Ὁχι. Πιστεύω ὅτι κληρονομικῶ δικαίῳ ἀκολουθῶ ἕναν τέτοιο δρόμο. Ἀλλὰ τὸ περίεργο μ' ἐμένα εἶναι πῶς τρεῖς ποιητές, κάποια στιγμή, ἐλευθέρωσαν τὴ δική μου σκέψη καὶ μοῦ ἔδωσαν θάρρος σ' αὐτὸ πού ἄκουγα μέσα μου. Πολὺ μικρὴ ἐντυπωσιάσθηκα ἀπὸ τὸν Λόρκα καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπὸ τοὺς ὑπερρεαλιστὲς Ἐμπερίκο καὶ Ἐγγονόπουλο. Πολὺ ἀργότερα, διάβασα Σεφέρη καὶ Ἐλύτη.

➤ **Ξεκινίσατε, δηλαδή, ἀνορθόδοξα τὴ γνωριμία σας μετὰ τὸν στίχο.**

Ἀπόλυτα. Στὸ σχολεῖο διάβαζα ἰσχυροὺς πυλώνες, ὅπως Παλαμά καὶ Κάλβο, ἀλλὰ ἐκεῖνο πού μ' ἔκανε νὰ δῶ ὅτι ἐδῶ συμβαίνει κάτι ἄλλο ἦταν ὁ ὑπερρεαλισμός, ὁ συνειρμικός λόγος πού ἐλευθερώνει συντακτικὰ, νοηματικὰ ὅλες τὶς δυνατότητες τῆς ἔκφρασης. Ὡς δημιουργὸς ξεκίνησα πολὺ νωρὶς. Κι ὅπως ἓνα παιδί μπορεί νὰ παίξει παρουσιάζοντας ἓνα ὀποιοδήποτε ἀντικείμενο, κάτι πού δὲν εἶναι τὸ ἴδιο, ἀλλὰ ἡ ἀνάγκη του, π.χ. νὰ κάνει ἓνα κομμάτι πανὶ νὰ φαίνεται μαγικό, στὴν περίπτωση μου αὐτὸ συνέβαινε μετὰ τὸν λόγο. Ἔτσι ξεκίνησα νὰ ἐλευθερώνω ἄκουσες λέξεων, τὶς ὁποῖες ἐγὼ συντρόφευα μετὰ ταίρια πολὺ διαφορετικὰ ἀπ' ὅ,τι θὰ ἦταν τὸ φυσιολογικό.

➤ **Πότε ξεκίνησε ἡ πορεία σας ὡς δημιουργοῦ;**

Ἀπὸ 14 ἐτῶν κι ἔγινε ἀκαριαία. Ἐνῶ ἤμουν ἓνα ἐξωστρεφὲς παιδί, μετὰ πολὺ παιχνίδια, πολλὰ κουβέντα, πολλὰ γέλια καὶ τραγούδια, στὰ 14 ἄρχισα νὰ ὑπακούω σ' αὐτὴ τὴν ἐντολή. Μποροῦσα, μάλιστα, νὰ γράφω τὰ μεσημέρια, τὴν ὥρα πού ὑπῆρχε ἡσυχία, γιατί ὄλοι κοιμόντουσαν. Καὶ αὐτὴ ἡ ἀναγκαστικὴ σιωπὴ τοῦ μεσημεριοῦ γέννησε τὶς προσωπικότες πολλῶν δημιουργῶν. Καὶ αὐτὸ, γιατί ἔπρεπε νὰ ἐφεύρεις κάτι σὲ μιὰ συνθήκη ἀνελευθερίας. Κι ἔτσι γεννήθηκε ὁ καρπὸς τοῦ καθενός μας.

➤ **Τῆς ἀνελεύθερης, ἀλλὰ στὴν οὐσία ἀπερίοριστα ἐλεύθερης ὡς ἀποτελεσμα...**

Αὐτὸ θέλει κουβέντα, ἀλλὰ θὰ συμφωνήσω κονδρικά ὅτι εἶναι ἐλευθερία. Ἀλλὰ κάθε μεγίστη ἐλευθερία πρέπει νὰ περάσει πρὶν ἀπὸ μιὰ ὀδυνηρὴ συνθήκη αὐτογνωσίας. Ἀλλιῶς δὲν καταλαβαίνεις ὅτι εἶναι ἐλευθερία. Ἡ ἔλξη μου, ὅμως, μετὰ τὸ τραγούδι ἦταν ἀνεξήγητη. Μοῦ ἄρεσε τὸ τραγούδι, εἴτε ἦταν δημοτικό, εἴτε λαϊκὸ κ.ο.κ. Κάτι πάθαινα μ' αὐτὸ. Σκεφθεῖτε ὅτι στὸ τιμόνι τοῦ ποδηλάτου μου εἶχα δέσει ἓνα ραδιοφωνάκι. Εἶχα συνειδητοποιήσει ὅτι ἀπολάμβανα τὸν λόγο, πεζὸ καὶ ποιητικό. Παίρνω μεγάλη χαρὰ ὡς ἀναγνώστρια. Ὅταν γράφω πάνω σὲ μιὰ μελωδία ἐλευθερώνω τὴν ποιήτρια μέσα μου, ἀλλὰ οὐσιαστικὰ σ' ἓνα δεδωμένο μονοπάτι. Κάποια ἀπὸ τὰ τραγούδια πού ἔχω γράψει, θὰ μπορούσαν νὰ σταθοῦν καὶ ἀμιγῶς ὡς ποιήματα, ἐνῶ ἄλλα δὲν φέρουν τὴν ἐλευθερία τῆς ποιητικῆς τέχνης. Ἐγὼ ξέρω, λοιπόν, ποιὰ ἀπ' αὐτὰ ὅταν γεννήθηκαν, ἔμοιαζε ὁ παλμός μετὰ τὸν τῆς ποιητικῆς τέχνης. Καὶ πολὺ τὰ καμαρώνω κι αἰσθάνομαι πολὺ καλὰ πού βλέπω ὅτι ἔχω ἐν δυνάμει ὄλον αὐτὸν τὸν κόσμο μέσα μου. Κάθε δεκαετία σὲ καλεῖ γι' αὐτοκριτικὴ καὶ γιὰ νὰ ὀσφρησεῖς τὸ μετὰ. Δὲν ξέρω τί πρέπει νὰ θυσιάσεις κανεῖς. Μετὰ χρόνια, μοιάζει νὰ θυσιάζεις τὴν εὐκόλη παρόρμησή σου. Ἀλλὰ ἐπιτρέπω ὅλα τὰ ἀνεβοκατεβάσματα τῆς ψυχικῆς μου διάθεσης. Δηλαδή, ἂν θέλω νὰ "παίξω" μ' ἓναν λόγο, νὰ μὴν αὐτολογοκριθῶ. Ἀγαπῶ καὶ τοὺς δύο τρόπους ἔκφρασής μου. Νιώθω, ὅμως, ὅτι χρειάζεται ἄλλη γνώση γιὰ τὸν ἓνα, ἄλλη γιὰ τὸν ἄλλο. Καί, ὅσο περνάει ὁ καιρὸς, καταλαβαίνω ὅτι, ἀληθινὰ, εἶναι ἓνας βαρὺς σταυρὸς αὐτὴ ἡ γνώση. Ἀλλὰ εἶναι κι ἓνα μεγάλο δῶρο τὸ νὰ τὸ κατανοεῖς κάποια στιγμή. Γιατὶ ἓνα ἔργο τέχνης εἶναι ἀπλό, κατανοεῖς, ὅμως, ὅτι εἶναι ἓνα μεγάλο μέγεθος, ἀλλὰ πᾶς νὰ μπεῖς καὶ δὲν μπορείς. Τὴ χώρα τῶν ὀνειρώων πού δὲν ὑπάρχει, δὲν μπορείς νὰ καταλάβεις ὅτι δὲν ὑπάρχει, γι' αὐτὸ τὴ βλέπεις μέσα ἀπ' τοὺς ποιητές, τοὺς ζωγράφους κ.λπ. Εἶσαι σίγουρος ὅτι ὑπάρχει. Πᾶς, λοιπόν, νὰ μπεῖς κι ἐσύ σ' αὐτόν. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει δρόμος. Ὅταν μείνεις πολὺ καιρὸ γοητευμένος ἀπ' αὐτὸ καὶ σοῦ ἀνοίγεται ἡ πρώτη πόρτα, γονυπετῆς θέλεις νὰ πέσεις, εἶσαι εὐγνώμων. Μετὰ ἀρχίζει τὸ δέος ὅτι αὐτὴ ἡ πόρτα δὲν ἦταν τίποτα, γιατί μόλις ἀνοίξεις, διακρίνεις ἓναν λαβύρινθο, τὸν ὅποιο πρέπει ν' ἀκολουθήσεις. Ἐνα ἔχω νὰ καταθέσω: Πιστεύω ὅτι αὐτὸ πού κάνουν οἱ ποιητὲς εἶναι ἀθλημα. Μᾶλλον ἀπὸ τὰ πιὸ ἄρτια καὶ δύσκολα μαθηματικά.

➤ **Πῶς σ' αὐτὴν τὴν ἰδιαίτερη σχολὴ μ' ὄλους ἐσᾶς τοὺς μύστες μπορεί νὰ μπηθεῖ ὁ κόσμος;**

Ὁ κόσμος μπαίνει, γιατί αὐτὸ πού τοῦ λέγεται ὑπάρχει μέσα του. Ἐκεῖνη τὴν ὥρα τοῦ δείχνεις μιὰ δὴν αὐτοῦ πού γνωρίζεις. Ἀπὸ τὴ φύση του μπορεί ν' ἀντιληφθεῖ καὶ τὸ πλέον δύσκολο δπ-

μιούρημα. Αρχικά, λειτουργεί το ένστικτο. Ένεργοποιείται π.χ. στον άναγνώστη μία βαθύτατη γνώση, την όποία φέρει, γιατί εκείνη την ώρα μαγεύεται. Καί δέν μπορεί νά μαγεύεται άπό κάτι πού δέν ξέρει, γιατί δέν είναι έφε αυτό πού του δείχνεις. Είναι κάτι πολύ παλιό, τó όποίο γνωρίζει καί συγκινείται, γιατί τó φέρει.

☞ **Δέν υπάρχουν, όμως, καί έφε πού μάς παραπλανούν;**

Άσφαλώς. Μά, καί ή ψυχή παραπλανήθηκε καί μπήκε στό σώμα. Λένε ότι για νά μπει σ' αυτό, τής έπαιξαν μουσική. Με τή μουσική μέθυσε καί κλείστηκε εκεί. Μαγεύτηκε ή ψυχή καί παραπλανήθηκε. Νομίζω ότι αυτοί οί δύο συγκάτοικοι πρέπει νά συμβιώσουν. Έτσι έπιτυχνάνεται ή πλήρης... συντριβή του έγώ. Για νά μπορέσουν νά συνυπάρξουν δύο τόσο δύσκολοι κόσμοι, τó βάθεμα τής γνώσης φέρνει, άληθινά, τó εργαλείο, τόν τρόπο κατανόησης αυτού πού σέ ξεπερνάει. Άλλά έγω έχω μία έπαληθευτική μέθοδο με τά χρόνια. Τó συγκινητικό είναι ότι μπορεί νά ξεκινήσεις άπό τó έγώ σου άποτυπώνοντας κάτι πού ένιωσε, έπειδή, όμως, ή έμπνευση είναι κάτι τρομερό, σέ παίρνει άπό 'κει. Κι άν δέν φοβηθείς αυτή τήν πτήση ή καί τήν πτώση, σέ οδηγεί εκεί πού βρίσκεται τó μη έγώ σου. Καί αυτό είναι κάτι τóσο θαυμαστό, ώστε όταν έπιστρέφεις άπό 'κει, ξέρεις ότι είσαι... μπδέν. Θέλω νά πώ ότι αυτό δέν γίνεται άπό σένα. Άπλως, ξέρεις ότι είσαι διαθέσιμος, έτοιμος. Σάν τούς άθλητές πού προπονούνται για νά μπορέσουν νά υπερβούν τήν ανθρώπινη έπίδοση.

☞ **Η έμπνευση, δηλαδή, σάς χτυπάει τήν πόρτα καί πρέπει νά είστε έτοιμοι νά τής άνοίξετε;**

Πρέπει νά τήν επικαλείσαι, νά τή θέλεις. Νά είσαι θετικός πρós αυτήν. Άλλά υπάρχουν καί όδυνήρες στιγμές, κατά τίς όποιες, ένψ τά κάνει όλα αυτά, εκείνη δέν έρχεται. Τότε πιστεύω ότι με τήν τεχνική μπορείς νά φέρεις ένα άποτέλεσμα του ταξιδιού σου μέχρι εκεί.

☞ **Άντί, δηλαδή, νά τραβήξεις κουπί, νά βάλεις τή μηχανή.**

Ναί, άν έχεις άπομακρυνθεί πολύ καί θέλεις νά γυρίσεις, άφού με τά χρόνια διαθέτεις τή μηχανή. Όλη ή ιστορία είναι άν θέλεις ν' άφεθείς εκείνη τήν ώρα στό χάος ή νά πεις "θά βάλω τώρα τή μηχανή νά γυρίσω πίσω, γιατί δέν ξέρω πού πάω".

☞ **Δέν έλλοχεύει ό φόβος όπi τά μελλοντικά ταξίδια μπορεί νά μίν είναι τόσο άποκαλυπτικά καί γοητευτικά όσο τά προηγούμενα;**

Ναί, άπλως, πιστεύω ότι στον δρόμο αρχίζεις καί σέ καταλαβαίνεις. Αρχίζεις καί σέ έτοιμάζεις, σέ βοηθάς, με τήν έννοια ότι τά έξωθεν έρεθίσματα, οί προσλαμβάνουσες έχουν δώσει τ'

άποτελέσματά τους. Μία τάση είναι ή άπομόνωση, γιατί αισθάνεσαι ότι δέν θέλεις νά άγεις καί νά φέρεις άπ' αυτά. Έάν καταφέρει κανείς τήν ώρα πού άπομονώνεται καί ψάχνει, ώστε νά του ξαναγεννηθεί ή φύση τών πραγμάτων νά δει άλλα πράγματα άπό τήν ίδια όπτική γωνία. Διότι, όταν αλλάζει τó κάτοτρο, στό ίδιο σημείο πού ήσουν, βλέπεις άλλα. Μεγαλώνοντας, δέν είμαστε πιά ούτε εύσαρκοι, ούτε εύειδείς, όπως ήμασταν στα νιάτα μας. Μπορεί νά στενοχωριέσαι, αλλά λές: "θά συνεχίσω. Θα φέρω αυτόν τόν δρόμο εις πέρας". Γιατί αυτό πού κάνει ή έξωτερική φθορά μοιάζει νά σέ πηγαίνει έξωτερικά. Τó ίδιο συμβαίνει καί μ' αυτή τή διαδρομή. Ποτέ δέν ξέρεις άν θα ξαναγγίξεις τήν πρώτη σου στιγμή, τήν παρθενικότητά σου. Αυτό, όμως, πού φθείρεται άπ' έξω, ύποτίθεται πώς άπό μέσα πρέπει νά γίνεται καινούργιο. Αυτός είναι ό δρόμος. Σ' αυτή τή διαδρομή έχεις νά παλέψεις με πολλά. Έχεις νά παλέψεις με τήν έπιπολαιότητα, πού μπορεί νά φέρει ή κατάκτηση κάποιων πραγμάτων. Δέν πρέπει νά μπαίνεις στό σκεπτικό "έχω, πιά, μία αυτοκρατορία". Κάποια στιγμή, όμως, αυτό σου είναι άπαραίτητο για νά ριζώσεις κάπου καί άπό εκεί άκίνητος νά κάνεις τó μεγάλο ταξίδι.

☞ **Πώς ήταν ή είσοδός σας στον χώρο; Μία γυναίκα ποιήτρια, πού φέρνει τά πάνω - κάτω στον στίχο κι ένψ μπήκε πολύ γαρά στον έμπορικό κόσμο, κρατάει άξιοζήλευτη ποιότητα...**

Όλοι με κοίταζαν παράξενα, ξεκινώντας άπό τó γραπτό μου καί καταλήγοντας στην όψη μου, γιατί ήμουν πολύ μικρή. Υπήρχε, όμως, κάτι πολύ ίσχυρό επάνω μου, τó όποίο δέν προσπάθησαν νά μου τό... χαλάσουν. Έκανα ό,τι μου έρχόταν, χτύπαγε ή καρδιά μου, φοβόμουν ή ντροπέμουν κάποια στιγμή. Γιατί ξέρεις πώς όταν φέρνεις κάτι καινούργιο, ίσως νά γίνει ακόμα καί έννοχλητικός, ένψ οί άλλοι είναι... κουρασμένοι άνθρωποι πού θέλουν νά κάνουν τή δουλειά τους κι έρχεσαι έσύ καί λές πράγματα πού ούτε τούς άφορούν, ούτε τά καταλαβαίνουν.

☞ **Μήπως κάτι έμποδίζει τή διάδοση του έργου των ποιητριών;**

Κατ' έμέ, τó ύλικό κραυγάζει! Άν, αυτή τή στιγμή υπάρχει ένα έμπόδιο, ίσως είναι μία κρούστα πού υπάρχει άπό πάνω, πού μοιάζει νά δημιουργεί ήχομόνωση. Εκεί πρέπει νά ψάξουμε τó πρόβλημα: Τί δημιουργεί ήχομόνωση στη φωνή του έργου, τó όποίο όταν γεννηθεί είναι βέβαιο, όπως ένα νήπιο, ότι φωνάζει. Νά κοιτάξουμε τήν παράμετρο τής έκδοτικής μας πραγματικότητας καί νά δούμε άν εκεί υπάρχουν άνθρωποι πού πλησιάζουν αυτές τίς φωνές.

➤ **Αισθάνεσθε επαγγελματίες... ποιήτρια;**

Αυτά τα δύο δεν πάνε μαζί. Όταν έρχεται ένας μουσικός και μου πει "μπορείς να γράψεις στίχους πάνω σ' αυτή τη μουσική;", ή καρδιά μου σκιρτά. Θα πω τὸ ναί. Ἡ δεύτερη ἀντίδρασή μου εἶναι νὰ δῶ, νὰ μ' ἐνδιαφέρει αὐτό. Ἄν εἶναι κάτι πού ἔχω τὴν ἀνάγκη νὰ διαλέξω. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐπαγγελματικὴ μοῦ ἰδιότητα, ὅτι εἶμαι ἔτοιμη σ' ἕνα "ναί". Ἀλλὰ ἡ φράση "ἐπαγγελματίας ποιητής" ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ὁμοειδητικούς ἦχους. Ὅταν κάποιος εἶναι ποιητής, ὅ,τι καὶ νὰ τοῦ συμβεῖ στὴ ζωὴ του, θὰ εἶναι ποιητής, ἀκόμα κι ἂν δουλῆσει π.χ. στὰ διόδια. Ἄς μὴν ξεχνᾶμε, ὅμως, ὅτι ὁ Πίνδαρος ἀκριβοπληρωνόταν γιὰ νὰ γράψει τὸν ὕμνον γιὰ ἕναν Ὀλυμπιονίκη μέχρι καὶ χρυσὰ σανδάλια ἤθελε. Μακάρι τὸ νὰ σοῦ πει κάποιος "ἔχω αὐτὴ τὴ σκέψη, σ' ἐνδιαφέρει;" νὰ εἶναι κάτι πού θὰ ἐνεργοποιήσει ἐκείνη τὴν ὥρα μὰ παράμετρο. Ὅταν ἡ Τάνια Τσανακλίδου μοῦ ζήτησε νὰ γράψω ἕνα τραγούδι γιὰ τὴ μητέρα -τότε εἶχε χάσει τὴ δική της- αὐτὸ ἦταν ἡ ἀφορμὴ ν' ἀποτυπώσω ἐγὼ τὸ "Μαμά, γερνάω". Ἄρα, θὰ μπορούσα ν' ἀντέξω τὴ λογικὴ τοῦ μάστορα. Αὐτὴ τὴ γνώση πού ἐμπεριέχει καὶ σοφία, θὰ τὴ δεχόμουν.

➤ **Ποιά εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς δημιουργοῦ Λίνας Νικολακοπούλου;**

Μία συνεχῆς μάχη τοῦ ἑαυτοῦ μου νὰ μάθει νὰ πετάει πολὺ ψηλά. Νὰ μὴ φοβᾶται αὐτὸ τὸ πέταγμα. Νὰ γίνεи γερὸς ὀργανισμός, γερὴ ὑπόσταση καὶ ἀφοῦ δεῖ τὰ πράγματα ἀπὸ ψηλά, νὰ μὴ φοβᾶται νὰ περπατᾶ μετὰ καὶ στὴ γῆ. Εἶναι ἕνας συνεχῆς μόχθος ν' ἀποκρυσταλλῶθεὶ καὶ ν' ἀποκαλυφθεῖ ἡ ἀληθινὴ μου φύση.

➤ **Πὸ δύσκολο εἶδος θεωρεῖτε τὴν ποίηση ἢ τὴ σικουρικτὴ τέχνη;**

Σίγουρα ἡ ποίηση εἶναι πὸ δύσκολο εἶδος.

➤ **Μά, ἡ σικουρικτὴ δὲν ἔχει καὶ περισσότερους κανόνες, ἄρα καὶ περιορισμούς;**

Ὅχι. Ὅταν πᾶει κάποιος στὸν στρατό, πρέπει νὰ βηματῆσει ὁμοίμορφα μετὰ ἄλλους χίλιους. Εἶναι μιά "ὄδηγία" στὴν ὁποία μπαίνει. Ἡ ποίηση δὲν εἶναι κάτι τέτοιο. Ὁ ρυθμός, ἡ ὁμοιοκαταληξία κ.λπ. εἶναι πράγματα πού πρέπει νὰ ὑπηρετήσεις. Εἶναι κανόνες. Ὁ τρόπος μετὰ τὸν ὁποῖο θὰ φέρεις ἐσὺ τὸν ἑαυτὸ σου μέσα στὸν κανόνα, εἶναι τὸ ἀποτύπωμά σου στὰ πράγματα. Ὁ ποιητὴς πρέπει νὰ ἐναρμονισθεῖ μετὰ τὸ σύμπαν ἐκείνη τὴν ὥρα! Δὲν θὰ τοῦ τὸ πει κανεὶς αὐτό. Εἶναι προσωπικός του μόχθος. Ἡ πλήρης ἐναρμόνισή μ' ἕνα γύρω πού δὲν εἶναι ὄρατο. Αὐτὸς πρέπει νὰ βρεῖ τὸν ρυθμὸ τοῦ χρόνου, τοῦ κόσμου.

➤ **Αισθάνεσθε ἔντονα τὴ διαφορικτὴτητα; Θεωροῦμε ὅτι κυ-**

ρίως οἱ ποιητὲς εἶναι πὸ ἀπομονωμένοι καὶ ἰδιόρρυθμοι...

Εἶναι ἀλήθεια. Ὁ ἴταλὸς μουσικὸς καὶ τροβαδούρος Ἄντζελο Μπραντουάρντι ἔχει παραδεχθεῖ ὅτι οἱ καλλιτέχνες εἶναι ἐρημικοὶ ἄνθρωποι. Αὐτὸ πού ἀποτελεῖ στοιχεῖο τῆς τέχνης εἶναι ἡ μὴ χρονικότητα. Αὐτό, δηλαδή, πού ἀποτυπώνεις, δὲν συμβαίνει στὸ τώρα. Εἶναι ἡ ἐμπειρία ἀπ' αὐτὴ τὴ διεργασία πού σὲ κάνει ἰδιαίτερο. Γιατὶ οἱ κεραίες σου ἀντιλαμβάνονται πράγματα, μὴ σταματώντας σ' ἕνα σῆμα, πού εἶναι ἕνας τοῖχος ἢ ἕνα βουνό, δηλ. τὸ φυσικὸ ὄριο. Αὐτὴ ἡ δυνατότητα ν' ἀντιληφθεῖς, νὰ αισθανθεῖς σήματα, σὲ κάνει νὰ μὴ σὲ περιορίζει τίποτα, ἀκόμα κι ἂν ζεῖς σ' ἕνα κελλί. Πολλὲς ὁμάδες ἀνθρώπων μοιάζουν π.χ. οἱ ἄνθρωποι πού δουλεύουν σὲ ὀρυκτεῖα μοιάζουν, γιατί ψάχνουν στὰ σκοτάδια, κινδυνεύουν, ἐκεῖ πού ἐκτίθενται ἔχουν τὴν ἀκτινοβολία ἢ τὴν ἐμπειρία ἄλλων συνισταμένων καὶ ἐξαιτίας ὧν αὐτῶν δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ ἐπικοινωνήσεις μαζί τους. Νομίζω ὅτι οἱ ποιητὲς, κάποιες φορές, ἴσως νὰ χρειάζονται μὴ πὸ ἐκλεπτυσμένη κοινωνία.

➤ **Ἔχετε καταφέρει νὰ κάνετε τὴν ποίηση ἐμπορικτὴ...**

Ἄνοιχτή· θὰ ἔλεγα πὸς διακινεῖται τὸ προϊόν.

➤ **Πὸς καταφέρατε νὰ φτιάξετε ἕνα τόσο πετυχημένο σὲ δική σας συνταγὴ γλυκό;**

Γιὰ παράδειγμα, στὸ "Μαμά, γερνάω" -καὶ ἐπιμένω σ' αὐτό- ἡ συνταγὴ ἦταν μία: ἡ ὀδύνη. Αὐτὴν, ὅμως, τὴν ἔχουμε ὀλο. Ἀλλὰ τὰ ἀληθινὰ, τὰ πυκνὰ σήματα μένουν στὸν χρόνο καὶ ἀφήνουν τὴν ἰδιαίτερότητα τοῦ ὄντος πού τὰ γέννησε. Εἶναι αὐτὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν ἀρχὴ καὶ τέλος. Ἡ πρώτη ὕλη, στὴν οὐσία, εἶναι μὴ ὕλη πού τὴν ὥρα πού τὴ βγάξεις ἀπὸ μέσα σου, δίνει ἕνα κομμάτι τοῦ εἶναι σου.

➤ **Δὲν νιώθετε νὰ πελαγοδρομεῖτε σὲ τέτοιες καταστάσεις;**

Ὅχι, γιατί δὲν εἶναι λίγο μέσα στὸ χάος νὰ φτιάξω ἕνα νησί καὶ νὰ μπορῶ νὰ ξεκουραστώ. Ἔτσι κι ἀλλιῶς στὸ χάος θὰ ἦμουν... Στὰ τραγούδια μου θὰ μπορούσαμε νὰ μιλήσουμε γιὰ δεξιότητα. Πολλὲς φορές, ὅμως, μπορεῖ νὰ παίξει ρόλο καὶ τὸ χαριτωμένο τοῦ χαρακτῆρα μου. Τὸ ὅτι εἶμαι ἕνας ἄνθρωπος πού ἀφοῦ ἀντέχει τὴ χαρὰ, τὴν ἐκπέμπει ἢ ἐπειδὴ εἶμαι ἐρωτικὴ πρὸς τὸν κόσμο, θὰ πάρει καὶ μὴ τέτοια ἀπάντηση. Ὅταν μὴ τέτοια ἐπικοινωνία εἶναι μακρόχρονη, τὰ πράγματα γίνονται ἀνισόρροπα, ἂν κάποια στιγμή, ἐντελῶς ἀνάιτια, χαλάσεις τὸ "γλυκό". Ἄν ὁ ἄνθρωπος καταφέρει νὰ παράγει ἀληθινὰ καὶ μετὰ τὴν ἴδια συγκίνηση σὲ ὅλη τὴν ζωὴ, δὲν ἔκανε τίποτα κακὸ τὴν ὥρα πού χόρτασε μαζί του ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς ἀνθρώπων. Ἄν τὸ ἀντέξεις αὐτὸ καὶ τὸ φέρεις μέχρι τὸ τέλος, δίκαιος ὁ μισθός σου. Ἀλλὰ ἂν τότε ἀρχίσεις τίς διαταραχὰς, καλύτερα

νά είσαι ελίκρινής και νά πεις: "Εδώ σταματάω, γιατί δέν έχω τήν ίδια όρεξη". Καταλαβαίνετε, όμως, τί κουράγιο απαιτεί έκεινή ή ώρα. Καί όσο περισσότερη ταχύτητα έχεις, τόσο πιό δύσκολα πιάνει τό φρένο σου.

➤ **Κάποια τραγούδια σας είναι δύσκολα, δέν άποστηθίζονται εύκολα. Παρ' όλα αυτά, είστε από τούς πιό άγαπητούς δημιουργούς στην έλληνική δισκογραφία και ιδιαίτερα λαοφιλή. Όταν ό κόσμος θεωρεί έναν δημιουργό λαϊκό, συνήθως τόν νιώθει κοντά του και τό έργο του άποστηθήσιμο. Έσείς είστε ή εξαίρεση. Έχετε δώσει τι δική σας εξήγηση σ' αυτό τό... φαινόμενο;**

Οί Ίσπανοί άγαπούν τόν Πικάσο. Τόν θεωρούν δικό τους παιδί. Τά έργα του είναι άκατανόητα για τίς πλατιές μάζες. Άλλά δέν υπάρχει οπίτι πού νά μήν έχει τήν "Γκουέρνικα". Θεωρώ ότι είναι κάτι από τό είναι μου πού άγαπάει ό κόσμος. Καί αυτά πού λέω πολλές φορές έχουν γίνει άκριβιά μέσα τους. Έχουν πει "κι έγώ τό σκέφθηκα αυτό" ή "αυτή ήταν ή ζωή μου". Έστω και άποσπασματικά, άν τό δούμε, έχουν βγει κουβέντες πού τούς έχουν άνοιξει ένα παράθυρο μέ τόν έαυτό τους. Τούς άρέσει και μου άρέσει ό τρόπος μέ τόν όποιο έπικοινωνούμε. Έντυπωσιάζονται, όταν, ψάχνοντας, άποκαλύπτουν τόν τρόπο νά "εξεκλειδώνουν" τό "παιχνίδι" τών λέξεων πού τους θέτω. Αυτό τούς εύχαριστεί, γιατί τούς βάζει νά είναι ένεργητικοί άκροατές. Μέσα σ' αυτά τά θραύσματα τών νοημάτων και τών παιχνιδιών βρίσκουν κλειδιά και τρόπους και έχουν ένα κριτήριο του παιχνιδιού του λόγου.

➤ **Θά θέλατε νά μάς περιγράψετε μιá στιγμή σύλληψης κάποιας έμπνευσης; Γίνεται κάποια ιδιαίτερη προετοιμασία;**

Υπάρχουν πολλοί τρόποι. Ό πιό δόκιμος τρόπος για μένα είναι ή προετοιμασία. Είναι σάν νά φεύγω στην ξενιτειά.

➤ **Σάν νά μονάζετε;**

Άκριβώς. Είναι σάν νά μήν πάσχεις από τίποτα, κι όμως έσύ εξαπλώνεις στο κρεβάτι του άρρώστου.

➤ **Αύτοσημωρία;**

Όχι, δέν υπάρχει τρόπος ν' άδειάσεις άλλως. Έκεινή τήν ώρα μηδενίζει έντάσεις, καθημερινότητα κ.λπ. Άδειάζεις, άδειάζεις. Καί ψάχνεις νά δεις ποιá θά είναι ή πρώτη νύξη, τό πρώτο σκίρτημα, άφου έχεις γίνει μηδέν.

➤ **Έντονη αύτοψυχαναλυτική διάθεση;**

Άσφαλώς. Έτσι ξεκινάς. Από εκεί κι έπειτα, δέν ξέρεις ούτε κι έσύ πού θά βρεθείς. Καμιά φορά σέ πολύ στενά και κακοτράχαλα μονοπάτια κι άλλοτε σέ καταγάλανες θάλασσες. Σίγουρα μετράει ή προετοιμασία. Κάθε μέρα άποκαιρετάς τήν πιθανότητα νά βγεις βόλτα και άλλες συνθέσεις, μέχρι τήν ώρα πού

παίρνεις τήν άπόφαση κι άρχίζεις τό γραπτό. Από εκεί και μετά, είναι άληθινά μιá μαγική διεργασία. Άλλά υπάρχουν και φορές πού μπορεί νά γεννηθεί κάτι σ' ένα τραπέζι ζαχαροπλαστείου. Είναι ή ώρα νά γεννηθεί. Έγώ έχω γράψει τραγούδι περιμένοντας στην ούρα για νά πληρώσω τόν λογαριασμό τής ΔΕΗ, στο πίσω μέρος του λογαριασμού. Μάλιστα, όταν έκοψαν τό καρτάκι, ζήτησα νά μου βγάλουν φωτοτυπία τών στίχων.

➤ **Οί δημιουργοί είναι θεϊκά πλάσματα;**

Πιστεύω ότι υπάρχει τό θεϊκό στοιχείο, τό θέμα είναι νά μη τό φοβηθεί κανείς. Αυτό πού έρχεται μετά είναι μιá προστάσια. Γιατί είναι σάν νά φέρεις κάτι και κάποιος νά σέ προστατεύει.

➤ **Δέν είναι δύσκολο τό θεϊκό χάρισμα, κάποια στιγμή, νά σου φαιίνεται φυσικό;**

Δύσκολο είναι. Άλλά άν από τά παιδικά χρόνια αυτό σου φαιίνεται φυσικό, δέν τό άποκωρίζεσαι. Είναι κανονικός άνθρωπος, άλλα δέν μοιάζεις μέ τούς άλλους. Μετά, βέβαια, πρέπει νά έχεις τήν ταπεινότητα νά πεις ότι μπορεί νά μη γίνω στρατηγός. Άλλά σημασία έχει ότι αυτή ήταν ή ζωή μου και χαίρομαι πού έμεινα εκεί.

➤ **Ποιά μουσική από τά κομμάτια πού έχετε ντύσει σάς έχει**

βγάλει σ' έναν άλλο δρόμο, πολύ πιό μακρινό και δύσκολο;

Άπό τόν Σύλλογο τών Όλυμπιονικών δόθηκε ή "παραγγελία" νά γραφτεί ένας ύμνος για τήν έκεχειρία. Δέν έπρόκειτο στην ουσία άπλώς για ένα τραγούδι, παρά έπρεπε νά έμπεριέχεται μιá ιδέα από τήν άρχή δεδομένη. Έκει, πραγματικά, αισθάνθηκα ότι κάνω κάτι πού δέν ξέρω. Ίέρω νά παίζω μέ τόν λόγο, άλλα δέν ξέρω αυτό τό ταξίδι. Έκει, λοιπόν, βγήκαν πράγματα πού μου άρεσαν πολύ. Μία "παραγγελία", θπλαδή, μπορεί νά ένεργοποιήσει πάρα πολλά. Καί όταν πρωτοκάνεις αυτό τό ταξίδι στην καινούργια σου επιδίωξη, από εκεί και μετά μπορείς νά κατανοήσεις άλλα πράγματα και ν' άρχίσεις νά είσαι πολύ βαθύτερος γνώστης του πώς γίνεται ακόμα πιό ώραία ή σωστά μιá τέτοια διαδρομή. Γι' αυτό, πολλές φορές, μέ κατηγορούν ότι λέω τό "ναι" και σ' ένα τραγούδι και σ' έναν ύμνο και σ' ένα μιούζικαλ κ.λπ. Δέν λογοκρίνω από τήν άρχή τόν έαυτό μου. Έχω αυτό τό θάρρος...

➤ **Όδυνηρή διεργασία;**

Δέν μ' ενδιαφέρει αυτό. Μ' ενδιαφέρει νά βρω τήν ήρεμία, τά όνειρά μου, τό ποθούμενό μου, τόν χρόνο - πού σημαίνει ότι θ' άπαρηθώ κάτι άλλο, για νά προετοιμάσω τόν έαυτό μου. Δέν μ' ενδιαφέρει ή όδύνη τής διεργασίας. Μου είναι ζητούμενο. Μ' ενδιαφέρει ή ώριμότητά μου, τό νά ξεκοπώ φυσικά από κάτι άλλο για νά δώσω στο έπόμενο.

☞ *Λέγεται ότι, κυρίως, ο έρωτας κινεί τὰ νήματα τῆς ἔμπνευσης. Ἰσχύει καὶ γιὰ σᾶς;*

Πρόκειται γιὰ τρομερὴ ἐνέργεια καὶ πηγὴ.

☞ *Μήπως, ἐπειδὴ ἕνας ποιητὴς βρίσκει τὸ ἐρωτικὸ σημεῖο ἀκόμα κι ἐκεῖ πού δὲν ὑπάρχει; Μήπως τὸ κουβαλεῖ μέσα του;*

Ὅχι. Ὁ ἀντιερωτισμὸς τῆς ἐποχῆς εἶναι αὐτὸ πού προσπαθεῖ νὰ δημιουργηθεῖ, γιὰ νὰ γίνει ἡ ζωὴ κάτι πού αὐτὴ τῆ στιγμή ἐξυπηρετεῖ μιὰ ἀνάγκη τῆς σκέψης πού ἔχουν οἱ κεντρικοὶ μηχανισμοὶ γιὰ τὸν πλανήτη. Ἐγὼ δὲν ἔχω πάψει ποτὲ νὰ πιστεύω ὅτι ὁ έρωτας εἶναι σὰν τὸν ἀέρα. Εἶναι παντοῦ καὶ ἀνὰ πᾶσα στιγμή. Ἄν ἔχεις ἐσὺ κλειστὴ τὴν πόρτα σου, δὲν σημαίνει ὅτι αὐτὸς δὲν ὑπάρχει. Στὴν ἀρχὴ τῆς ἐρώτησης, λοιπόν, ἀν εἶναι ἡ ἀφορμὴ τῆς ἔμπνευσης, σὰς λέω "ἀσφαλῶς".

☞ *Υπάρχει κάποιος φόβος μέσα σας; Θυμᾶμαι τὴν τρομαγμένη, ἐσωτερικὴ κυρίως, κραυγὴ τῆς Κ. Γύγου: "Χάνω τὴ φαντασία μου".*

Πιστεύω ὅτι ἀν χάσω τὴ φαντασία μου, κάτι ἄλλο θὰ βρῶ. Αἰσθάνομαι, ὅμως, ὅτι ἔχω ἀπομακρυνθεῖ πολὺ ἀπὸ τὴν

πρῶτη στιγμή, τὴν ὥρα πού καθόμουν μὲ ἄγραφο τὸν προσωπικό μου κάρτη γιὰ νὰ δημιουργήσω. Τώρα, εἶναι γραμμένα ὅλα. Κάποια στιγμή, λέω: "Αὐτὰ πρέπει νὰ τὰ πετάξω, γιατί γέμισε". Καὶ τώρα πρέπει νὰ γράφω κάπου, πού εἶναι... παντοῦ. Καί, ἄλλωστε, δὲν μὲ πολυεπιράζει νὰ χάσω τὴ φαντασία μου. Δὲν τῆς ἔχω καὶ τόση ἐκτίμηση. Ἄν ἦμουν ἕνα τεράστιο μέγεθος, θὰ ὕμνουσα... σωμαίνοντας. Δὲν θὰ μοῦ χρειαζόταν νὰ πῶ τίποτα. Θὰ ἦταν, πιά, μιὰ θέση καρδιάς καὶ ὑπαρξης, πού θὰ ἦταν ἡ ἴδια εὐτυχισμένη. Ἡ ἀνθρώπινη ὑπόσταση, βέβαια, τὴν ὥρα πού θλίβεται εἶναι σαφές ὅτι θὰ ὕμνησει. Πιὸ σοβαρό, ὅμως, εἶναι τὴν ὥρα πού χαίρεσαι νὰ κατανοήσεις ὅτι αὐτὸ θέλει νὰ τὸ γυρίσεις πίσω καὶ νὰ εὐχαριστήσεις.

☞ *Κοιτάξετε τί κακεντρεχεῖς πού μᾶς κάνετε. Ἐμεῖς... εὐχόμαστε νὰ μὴν εἴστε ποτέ πλήρη, γιὰ νὰ μὴ... σωπάσετε ποτέ.*

Ἐγὼ πιστεύω πῶς μαζί μ' αὐτὸ τὸ σισῦφειο τῆς εὐχῆς, ἐμπεριέχεται ἡ εὐχὴ τῆς συνειδητοποίησης τῆς εὐτυχίας, τοῦ νὰ συνεχίζεις νὰ πάσχεις. ■

Λίνα Νικολακοπούλου, Δημήτρης Παπαϊωάννου.

